

Het VN-Verdrag vormgeven

Dit document vat de kernboodschappen samen van AGE Platform Europe uit zijn bijdrage aan de VN-oproep om input voor een nieuw juridisch bindend instrument (JBI) inzake de rechten van ouderen. Ouderen worden nog steeds geconfronteerd met leeftijdsdiscriminatie, discriminatie en barrières voor het volledige genot van hun rechten, gevormd door ongelijkheden die zich gedurende de levensloop hebben opgebouwd en leiden tot uitsluiting, verwaarlozing en schendingen van rechten. Een nieuw juridisch bindend instrument biedt een belangrijke kans om de bescherming te versterken, gelijkheid te bevorderen en rechten zichtbaarder, toegankelijker en afdwingbaar te maken, zodat ouderen beter in staat zijn hun rechten op te eisen, deel te nemen aan het openbare leven en invloed uit te oefenen op beslissingen die hen aangaan.

Waarom het ertoe doet

Een nieuw juridisch bindend instrument kan de manier waarop rechten worden begrepen, beschermd en gerealiseerd op latere leeftijd transformeren.

- Leeftijdsgebonden stereotypen, percepties en discriminerende praktijken aanpakken.
- Verantwoordingsplicht versterken voor schendingen van rechten die ouderen treffen.
- Ouderen in staat stellen hun rechten op te eisen en beslissingen vorm te geven.
- Bewustzijn en samenhang van mensenrechtenkaders verbeteren.
- Bijdragen aan een meer inclusieve, gelijke en op rechten gebaseerde samenleving voor alle leeftijden.

“Het JBI zou ouderen in staat stellen hun rechten op te eisen, betekenisvol deel te nemen aan het openbare leven en beslissingen te beïnvloeden die hen raken.”

Een sterk mensenrechtenkader

Ouderen moeten worden erkend als volwaardige rechthebbenden die recht hebben op het gelijke genot van alle mensenrechten.

- Schendingen van rechten zijn vaak het gevolg van juridische, sociale, omgevings- en institutionele barrières.
- Leeftijdsdiscriminatie moet worden erkend als een systemische grondoorzaak van schendingen op latere leeftijd, die doorwerkt in wetgeving, beleid, instellingen, sociale normen en praktijken.
- Het aanpakken van leeftijdsdiscriminatie vereist juridische, beleidsmatige, culturele en maatschappelijke veranderingen.
- Het instrument moet duidelijkheid scheppen over de ondersteuning, waarborgen en randvoorwaarden die nodig zijn om te verzekeren dat rechten op latere leeftijd gelijk kunnen worden uitgeoefend.
- Het JBI mag bestaande mensenrechtennormen niet verzwakken.

“Het JBI zou ouderen zelf versterken, hun vermogen vergroten om hun rechten op te eisen, betekenisvol deel te nemen aan het openbare leven en beslissingen te beïnvloeden die hen aangaan. Het zou bijdragen aan een groter bewustzijn van hun rechten en helpen om bestaande mensenrechtenkaders effectiever en coherenter te maken bij het aanpakken van de realiteit van een langer leven en elkaar overlappende vormen van ongelijkheid.”

Een levensloop- en intersectionele benadering

- Ongelijkheden en nadelen op latere leeftijd hangen vaak samen met eerdere ervaringen gedurende de levensloop. Menselijke capaciteiten, omstandigheden en behoeften kunnen in de tijd evolueren, zonder de universele aard van mensenrechten te veranderen.
- Ervaringen op latere leeftijd kunnen niet worden losgekoppeld van ongelijkheden die verband houden met gender, handicap, etniciteit, inkomen of woonplaats.
- Het LBI moet diverse en contextspecifieke ervaringen van ouder worden erkennen.
- Het instrument moet een louter chronologische definitie van “ouderen” vermijden en in plaats daarvan een flexibele en inclusieve benadering hanteren.

Waardigheid – Gelijkheid – Autonomie – Participatie – Inclusie

Kernleidende Principes

- **Waardigheid** — het verwerpen van aannames dat ouderen minder waard zijn of minder capaciteiten hebben.
- **Gelijkheid en non-discriminatie** — het aanpakken van alle vormen van discriminatie en de onderliggende oorzaken ervan.
- **Autonomie en onafhankelijkheid** — het respecteren van wil en voorkeuren, terwijl ondersteuning wordt geboden om rechten uit te oefenen.
- **Participatie en inclusie** — het bevorderen van verbondenheid, intergenerationele relaties en de betekenisvolle betrokkenheid van ouderen en hun organisaties...

“Hoewel deze principes centraal staan, moet het JBI ook erkennen dat sommige individuen of groepen extra ondersteuning en waarborgen nodig kunnen hebben om hun rechten op gelijke voet met anderen uit te oefenen.”

Waarom participatie belangrijk is

- Ouderen en hun organisaties moeten op betekenisvolle wijze betrokken worden bij het opstellen, monitoren en implementeren van het JBI.
- Beleid dat ouderen aangaat, moet met ouderen worden ontwikkeld, niet voor hen.
- Participatie helpt ervoor te zorgen dat het instrument de geleefde realiteit, prioriteiten en diverse ervaringen van ouderen weerspiegelt.
- Het JBI moet verbondenheid, intergenerationele solidariteit en wederzijds respect bevorderen.

Structuur

Preamble – Principes – Rechten – Implementatie

Belangrijke thematische kwesties

- Het JBI moet het volledige spectrum van mensenrechten bestrijken, terwijl wordt verduidelijkt hoe deze van toepassing zijn op de geleefde realiteit en ervaringen van ouderen.
- Het moet zowel langdurige lacunes als opkomende uitdagingen aanpakken, waaronder zorg en ondersteuning, geweld, misbruik en verwaarlozing, werk, economische zekerheid, sociale bescherming, onderwijs en levenslang leren.
- Het moet ook inspelen op nieuwe of evoluerende kwesties, waaronder digitale inclusie, AI en nieuwe technologieën, klimaatverandering, rampen en humanitaire noodsituaties.
- Dit moet worden gezien als een illustratieve, niet-uitputtende lijst, waarbij het instrument breed genoeg blijft om andere rechtenkwesties te behandelen die ouderen betreffen.

Implementatie en verantwoording

- Het JBI moet sterke mechanismen voor monitoring en rapportage bevatten.
- Staten moeten effectieve toegang tot rechtsmiddelen waarborgen bij schendingen van rechten.
- De implementatie moet het maatschappelijk middenveld en organisaties van ouderen betrekken.
- Het instrument moet het verzamelen van uitgesplitste data en bewijs ondersteunen.

“Het nieuwe instrument moet het aanzienlijk moeilijker maken om schendingen van rechten van ouderen te negeren of te minimaliseren.”